

ROTTEVALLE-WITVEEN, DE DOOPSGEZINDE KERK

Geschiedenis en exterieur.

In Witveen, een buurtschap tussen Rottevalle en Eastermar, moet het begin van de doopsgezinde gemeente geweest zijn. De veenarbeiders die zich hier in het begin van de 17de eeuw vestigden, hielden godsdienstoefeningen in een huis dat later een "echte" kerk werd. Ook Rottevaller doopsgezinden gingen ter kerke naar Witvaan. Soms was de weg er naar toe niet meer begaanbaar omdat ontgonnen land waterpoeltjes werden. Daarom werd in Rottevalle in 1796 een "hulpkerkje" gebouwd. Zowel in Witvaan als in Rottevalle raakten de kerkjes op den duur in verval.

Met grote tegenstand van de Menisten uit Witveen werd in 1838 een nieuw kerkje in Rottevalle gebouwd. De nieuwe kerk kreeg de naam: Doopsgezinde gemeente Rottevalle-Witveen. Hoewel de Vermaning (zo heten doopsgezinde kerkjes) sober en eenvoudig gebouwd is, heeft het een architectonische waarde vanwege de voor de 19de eeuwse kenmerkende bouwstijl. De kerk is karakteristiek van vorm en detaillering. De muren van het kerkgebouw zijn opgetrokken van rood baksteen. Voor de oude muur aan de westzijde is in de tweede helft van de 20de eeuw een nieuwe muur opgetrokken van "Fryske gieltsjes". Deze muur is door de toenmalige koster, de heer van der Kooij, gemetseld.

Het dak is bedekt met muldenpannen. De gevels zijn voorzien van schieters, net onder het niveau van de dakrand. De voorgevel heeft spaarvelden met op het middelste een gedenksteen, waarop het bouwjaar 1838 is vermeld en de naam, Dieuwke Hendriks Bakker, van degene die de eerste steen legde. De inwijdingstekst van ds. J. Plantinga was: "Ja, een dag in Uwe voorhoven is beter dán duizend elders". In de top van de voorgevel bevinden zich twee rondboogvensters met gewelfde traceringen en een radvenster, De windvanen, een schip op de voorkant en een paard op de achterkant beelden de landbouw en de scheepvaart uit.

Interieur.

De twee bijzondere ramen aan weerszijden van de preekstoel zijn gemaakt van losse stukken glas. Het linkerraam stelt een "lichtend figuur" voor en het rechterraam "medemenselijkheid, ondersteuning in moeilijke tijden". Jentsje Popma (1921) maakte de ramen in 1971 en schonk ze na zijn doop aan de doopsgezinde gemeente. De preekstoel en de toegangsdeur zijn ouder dan het kerkgebouw. In het bouwbestek stond vermeld dat materiaal van de beide kerkjes gebruikt moest worden. Zo konden ook de preekstoelen uit de kerkjes van Witvaan en Rottevalle gebruikt worden. Uit welke van de twee de huidige preekstoel afkomstig is, is onbekend.

In 1843 is boven de ingang van de kerk een kraak gebouwd en in het portaal is een toegangstrap gemaakt. Om meer ruimte in de kerk te creëren zijn er banken verwijderd. De oorspronkelijk leuningloze banken voor vrouwen zijn voorzien van rugleuningen. De planken van de vloer komen eveneens uit de oude kerkjes, onder de huidige vloer ligt een stenen vloer. In 1995 kreeg het interieur een restauratiebeurt. Het tongewelf kreeg de kleur Prinsessenblauw, ook wel Berlijns blauw of Menistenblauw genoemd.

Consistorie.

De consistorie aan de linkerkant - en de oude pastorie aan de rechterkant van de kerk, zijn ook 19e eeuws. Het voorste deel van de consistorie diende vroeger als kosterwoning, het achterste deel werd gebruikt voor kerkenraadsvergaderingen en als catechisatielokaal. De kosterwoning bleek te klein. Er werd toen naast de consistorie een huis voor de koster aangekocht. In 1936 werd de consistorie verbouwd tot één grote ruimte en in 1995 werd er nog een uitbouw gemaakt langs de zijgevel. In de consistorie hangt kunst van Aizo Betten: een drieluik met drie fasen in het leven van Jezus, in olieverf, en een zeefdruk t.g.v. de viering van de vijfhonderdste geboortedag van Menno Simons.

Op een Makkumer bord in de consistorie staan de woorden: Dopen wat mondíg is, spreken dat bondíg is, vrij in christelijk geloven, daden gaan woorden te boven. Deze tekst slaat op de volwassen doop en op de praktijk van het doopsgezinde geloof (geen woorden maar daden).

Pastorie.

Op twee gedenkstenen in de voorgevel staan de jaartallen van de bouw en restauratie. De oorspronkelijke pastorie heeft zijn functie verloren. In de jaren vijftig is tussen de kerk en de oude pastorie een nieuwe pastorie gebouwd, die thans ook niet meer als domineeswoning dienst doet.

Kerktuin.

De kerktuin achter de kerk is heel bijzonder. Op deze plek stond vroeger de oude doopsgezinde kerk, Nu wordt de grote tuin in perceeltjes verhuurd en heeft een bestemming als volkstuin.

Het orgel.

Het orgel werd in 1931 gebouwd door de firma Dekker uit Goes. De prijs bedroeg indertijd f 3000,-. In 1992 is het gerestaureerd door de firma Patijn te Wapenveld. De dispositie is:

Hoofdwerk

Bourdon 16 vt
Prestant 8 vt
Holpijp 8 vt
Viola diGamba 8 vt
Octaaf 4 vt
Fluit 4
Quintfluit 2 $\frac{2}{3}$ vt
Woudfluit 2 vt

Pedaal:

Tremulant
Subbas 16 vt
Octaafbas 8 vt
Bourdon 8 vt
Octaafbas 4 vt

A.I. Gildemacher-Oppenhuisen
2002

Literatuur:

- L. Atsma, Kl.J Bekkema, H. Keuning: De Rottefalle troch de ieuwen hinne. Easterein, 1985
- Bonne H. Dijkstra: Doopsgezinde Gemeente Rottevalle-Witveen 1671 - 1971 . Oudega (Smallingerland) 1973.
- D.Veenstra: informatieblad, z.j.